

**UCHWAŁA NR 739.LXXVIII.2024
RADY MIEJSKIEJ JELENIEJ GÓRY**

z dnia 6 marca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego programu wspierania rodziny dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2024-2026
i Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2024-2026**

Na podstawie art. 179 ust. 2 i art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.) oraz art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny program wspierania rodziny dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2024-2026, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Przyjmuje się Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2024-2026, stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Wojciech Chadży

**MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W JELENIEJ GÓRZE
58-506 Jelenia Góra, al. Jana Pawła II 7**

Załącznik nr 1 do
UCHWAŁY NR 739.LXXVIII.2024
RADY MIEJSKIEJ JELENIEJ GÓRY
z dnia 06 marca 2024 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA MIASTA JELENIEJ GÓRY NA LATA 2024 – 2026

Jelenia Góra 2024

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
1. Rodzina, jako najważniejsza, podstawowa grupa społeczna	4
2. Sytuacja demograficzna i społeczna	6
2.1. Sytuacja demograficzna	6
2.2. Organizacja wsparcia rodziny na poziomie gminy	7
2.3. Asystent rodziny, jako forma bezpośredniej pracy z rodziną	8
2.4. Rodziny wspierające, jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.....	10
3. Ocena zasobów, adresaci programu	12
4. Określenie celu głównego i celów szczegółowych programu. Harmonogram podejmowanych działań na lata 2024 – 2026	14
5. Źródła finansowania oraz sposób monitorowania programu i sprawozdawczość	20
6. Oczekiwane rezultaty	21
Podsumowanie	22

Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 został opracowany w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177) który stanowi, iż do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwanej dalej „ustawą”, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Głównym założeniem systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania służb publicznych, instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie. Ważną zasadą jest jawność działania organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny, jak też poszanowanie godności wszystkich osób.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną i naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci. Dzieci potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony osób dorosłych. To na osobach dorosłych ciąży obowiązek zapewnienia dzieciom właściwych warunków do opieki i harmonijnego rozwoju. Dziecko ma prawo do wychowywania się w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia. Dlatego też w programie położono nacisk na pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, rodzinom dysfunkcyjnym i wieloprogowym.

Istotnym elementem programu są działania profilaktyczne, integracyjne, aktywizujące, zapobiegające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Podstawą tych działań jest nie tylko przywrócenie rodzinie zdolności do właściwego wypełniania funkcji rodzicielskich ale również pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Konsekwencją powyższego jest wprowadzenie trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2024-2026. Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Działania na rzecz rodziny to czynności skierowane do poszczególnych jej członków oraz kampanie prowadzone na rzecz całej wspólnoty.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 jest rozwijanie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Planowane w programie działania, w zależności od celów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter: profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. Bardzo ważne zatem jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny. Realizacja programu będzie się odbywać za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym udziałem, przy wykorzystaniu jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

1. Rodzina, jako najważniejsza, podstawowa grupa społeczna.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka. Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje. Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą ze sobą wiele skutków pozytywnych, ale niestety również i negatywnych, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Każda rodzina stanowi odrębną i niepowtarzalną grupę społeczną. To tutaj dziecko nabywa wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Władza rodzicielska polega na opiece oraz wychowaniu dziecka, powinna chronić jego interesy i dobro. Wiąże się z dbaniem o prawidłowy rozwój, ochronę zdrowia i umożliwieniem jego edukacji. Rodzina, która wypełnia te wszystkie funkcje w sposób prawidłowy, zapewniając dzieciom poczucie bezpieczeństwa i dając im możliwość prawidłowego rozwoju, pozytywnie wpływa na pełnienie ról społecznych w przyszłości. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników zewnętrznych, wśród których wymienić można różnorodne zjawiska dysfunkcyjne. Rodzina dotknięta dysfunkcjami wymaga pomocy z zewnątrz, gdyż często sama nie potrafi rozwiązać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowej. Do zjawisk dysfunkcyjnych zalicza się w szczególności: uzależnienia od alkoholu, środków psychoaktywnych, przemoc, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą jak również w ostatnim czasie choroby psychiczne. Problemy te są najczęstszą przyczyną późniejszego niedostosowania społecznego dzieci. Występowanie tych dysfunkcyjnych zjawisk jest często powiązane z ubóstwem czy długotrwałym bezrobociem. Rodzina z takimi problemami wymaga stałego wsparcia oraz monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, kuratorów sądowych, policji, pedagogów szkolnych, przedstawicieli służby zdrowia oraz innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

2. Sytuacja demograficzna i społeczna.

2.1. Sytuacja demograficzna.

Analizę sytuacji demograficznej na potrzeby niniejszego programu przeprowadzono na podstawie danych dotyczących liczby ludności w roku 2021 oraz 2022. Liczba ludności w Jeleniej Górze w roku 2021 wynosiła 77.366 osoby, natomiast w roku 2022 r. spadła do 75.794 osób. Jak można zauważyć liczba ludności w Jeleniej Górze spada, szczególnie osób w okresie przedprodukcyjnym. Obserwowalny jest ujemny przyrost naturalny, podobnie jak w innych miastach w Polsce, a także wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, zarówno kobiet jak i mężczyzn. Jest to trend, który utrzymuje się od kilku lat.

Na koniec grudnia 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze, zarejestrowane były 1.244 osoby, w tym 666 kobiet. W roku 2022 r. liczba osób zarejestrowanych wynosiła 1167, w tym 608 kobiet.

Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze, podobnie jak w latach ubiegłych, aktywnie uczestniczył w programach przeciwdziałania bezrobociu, będąc równocześnie pomysłodawcą i animatorem wielu inicjatyw zmierzających do aktywizacji lokalnego rynku pracy, które to inicjatywy przyczyniły się do ograniczenia poziomu bezrobocia oraz wzrostu wskaźnika zatrudnienia.

Mając na uwadze jeleniogórski rynek pracy (powstanie nowych centrów handlowych, ogłoszenia prasowe w sprawie wolnych miejsc pracy, zakłady pracy w strefie ekonomicznej) można postawić tezę, że najczęściej długotrwale bezrobotni nie wykazują samodzielności, własnych zdecydowanych działań do poprawy swojego statusu społecznego, oczekują na korzystne wobec nich inicjatywy ze strony administracji publicznej. Niektórzy zadowolają się najprostszym sposobem uzyskania dochodów szczególnie z różnego rodzaju zasiłków i świadczeń z tytułu pozostawania bez pracy, zwłaszcza, gdy świadczenia cechuje tzw. wysoka stopa zastąpienia (czyli pokrywają one odpowiednio dużą część utraconych, zazwyczaj niskich zarobków). Inni zaś rejestrują się wyłącznie w celu uzyskania uprawnień do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych, ponieważ pracują „w szarej strefie”, a uzyskane w ten sposób nieujawnione dochody zaspokajają ich potrzeby, bądź też pozwalają dodatkowo korzystać z systemu wsparcia kierowanego do osób i rodzin najuboższych.

Od kilku lat obserwowany jest korzystny bilans osób bezrobotnych, wzmożona aktywność własna zarejestrowanych osób w poszukiwaniu pracy oraz zwiększona liczba ofert pracy.

2.2 Organizacja pracy z rodziną na poziomie gminy.

W oparciu o art. 176 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U z 2024r, poz. 177) do zadań własnych gminy należy m.in. :

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez:
  - ✓ zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - ✓ organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - ✓ prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
4. Finansowanie:
  - ✓ kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
  - ✓ podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - ✓ kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające, związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych przez rodziny przeżywające trudności,
  - ✓ współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z wychowaniem.

Działania profilaktyczne winny być skierowane przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo – wychowawczych. Rodzinie takiej należy zapewnić wsparcie polegające w szczególności na:

- ✓ analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- ✓ wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- ✓ rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- ✓ podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- ✓ pomocy w integracji rodziny,
- ✓ przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- ✓ dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania asystentów rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających oraz innych podmiotów lub instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

W styczniu 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. Zgodnie z ww. ustawą rodzina może skorzystać z poradnictwa asystenta w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka. Wsparcie to ma być realizowane przez zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży. Praca asystenta ma polegać na wspieraniu rodziny w procesie organizowania kompleksowej pomocy. Asystent rodziny koordynuje różnorodne usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego, umożliwiając przewycięzanie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową, a także ułatwianie dostępu do wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych.

Wystarczy zgłosić się do asystenta zatrudnionego przez ośrodek pomocy społecznej, który na podstawie pisemnego upoważnienia będzie mógł załatwiać w imieniu rodziny sprawy w różnych instytucjach.

2.3 Asystent rodziny, jako forma bezpośredniej pracy z rodziną.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy do zadań obowiązkowych gminy. Na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych działania podejmują asystenci rodziny. Na dzień 31.12.2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej

Górze zatrudniał 6 asystentów rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy, którzy pracowali w 2023r. z 76 rodzinami. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi jedną z przesłanek zakończenia pracy asystenta w rodzinie.

Ustawodawca jednak dał sobie możliwość zobowiązania rodziny poprzez postanowienie sądu. W tym celu został zmieniony art. 109 § 2 pkt 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, gdzie sąd opiekuńczy może w szczególności zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania, zwłaszcza do pracy z asystentem rodziny.

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny oraz przy udziale pracownika socjalnego opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny wieloproblemowe, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań, czy też zaniechań.

Zadaniem asystenta rodziny jest w szczególności wspieranie działań w zakresie:

- prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym planowanie budżetu domowego, trening przygotowywania posiłków,
- towarzyszenia podczas załatwiania spraw urzędowych,
- monitorowania stanu zdrowia dzieci, realizacji szczepień i badań, towarzyszenie rodzicom podczas wizyt z dziećmi u lekarza,
- monitorowania sytuacji przedszkolnej i szkolnej dzieci oraz ich postępów w nauce,
- modelowania sposobu spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi,
- wspierania kobiet w ciąży - pomoc w przygotowaniu się na urodzenie dziecka, edukacja rodziców w zakresie pielęgnacji noworodków i małych dzieci,

- motywowania osób zmagających się z uzależnieniem do podjęcia terapii,
- współpracy z instytucjami odpowiedzialnymi za pieczę zastępczą, motywowanie rodziców biologicznych do nawiązania kontaktu z rodzinami zastępczymi i placówkami opiekuńczo - wychowawczymi,
- opiniowania możliwości powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych,
- motywowania do uczestnictwa w zajęciach podnoszących kompetencje opiekuńczo – wychowawcze organizowane dla rodziców biologicznych,
- uczestniczenia w rozprawach sądowych, przekazanie opinii do sądu o podjętych działaniach i osiągniętych efektach w przypadku sądowego zobligowania rodziców do podjęcia współpracy z asystentami rodzin.

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny i widocznych rażących zaniedbaniach wobec dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania, w tym informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiegokolwiek formy krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury czy policji.

2.4 Rodziny wspierające, jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia wsparcie ze strony środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Zbudowanie sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sposób doraźny stanowi nowe wyzwanie dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze oraz innych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Zgodnie z ustawą cytowaną wyżej pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Jeleniej Góry, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy

Społecznej w Jeleniej Górze na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego.

3. Ocena zasobów, adresaci programu.

Wśród zasobów, z których można korzystać przy wdrażaniu niniejszego programu warto wskazać instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny, są to m.in.:

- ✓ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze,
- ✓ świetlice środowiskowe funkcjonujące na terenie miasta,
- ✓ Opiniodawczy Zespół Specjalistów Sądowych działający przy Sądzie Rejonowym w Jeleniej Górze,
- ✓ Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich ,
- ✓ Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- ✓ Ośrodki Kuratorskie przy Sądzie Rodzinnym,
- ✓ Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka”
- ✓ Dom dla Dzieci NADZIEJA Nr 1, Dom dla Dzieci NADZEJA Nr 2, Dom dla Dzieci NADZEJA Nr 3, Dom dla Dzieci NADZEJA Nr 4, prowadzone przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”,
- ✓ Stowarzyszenie Dom Dzieciom w Nowych Rochowicach,
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze,
- ✓ Komenda Miejska Policji w Jeleniej Górze,
- ✓ Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- ✓ placówki oświatowe,
- ✓ kościoły i związki wyznaniowe,
- ✓ organizacje pozarządowe.

Adresatami Programu są jeleniogórskie dzieci i rodziny w szczególności przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej.

Od wielu lat do grupy najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej należy bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego i kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. Jest to poważna dysfunkcja rodziny wynikająca m.in. z niskiego poziomu kompetencji rodziców w zakresie organizowania życia rodziny, zarządzania budżetem domowym. W rodzinach tej kategorii wychowanie dzieci nie jest planowanym, świadomym procesem, ich potrzeby podstawowe jak i rozwojowe są marginalizowane, aspiracje edukacyjne nie są w wystarczającym stopniu pobudzane i moderowane. W konsekwencji tych trudności dzieci z rodzin dysfunkcyjnych są słabiej przygotowane do samodzielnego życia,

osiągania sukcesów osobistych, satysfakcjonującego funkcjonowania w rolach społecznych. Skutkiem tego zjawiska może być dziedziczenie niskiego statusu społecznego. Osoby dorosłe, które wywodzą się z rodzin dysfunkcyjnych, często nie posiadając dobrych wzorców, mają trudność w prawidłowym funkcjonowaniu w założonych przez siebie rodzinach.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Niski poziom wykształcenia rodziców, ich bezradność oraz liczne dysfunkcje, czy zachowania niepożądane w rodzinie przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w takich rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej. Likwidacja w oświacie placówek wychowania pozaszkolnego, zubożenie rodzin, w wyniku niskich dochodów, uniemożliwiające korzystanie z coraz szerszej sieci niepublicznych placówek edukacyjnych i kulturalnych, powoduje ograniczenie aspiracji dzieci i młodzieży. Dla poprawy funkcjonowania takich dzieci ważne jest zintensyfikowanie działań świetlic szkolnych i środowiskowych, kół zainteresowań, organizacja większej ilości ogólnodostępnych bezpłatnych zajęć np. sportowych.

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest do tych rodzin, które z racji doświadczanych problemów przekraczających ich zasoby, nie są w stanie samodzielnie wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. Ze względu na zakres i rodzaj problemów, jakie towarzyszą tym rodzinom, istnieje ryzyko doświadczenia przez nie zjawiska wykluczenia społecznego. Są to rodziny wychowujące dzieci oraz rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone ubóstwem, problemem uzależnienia oraz rodziny dotknięte przemocą.

**4. Określenie celu głównego i celów szczegółowych programu.
Harmonogram podejmowanych działań na lata 2024 - 2026.**

Cel główny - Rozwój zintegrowanego wsparcia na rzecz rodzin zagrożonych lub przeżywających trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Lp.	CELE SZCZEGÓŁOWE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATOR
1.	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych i rozwiązywanie już istniejących	1.1. Praca socjalna prowadzona w środowiskach: - zagrożonych występowaniem dysfunkcji, - w rodzinach dysfunkcyjnych.	- liczba środowisk (rodzin) objętych pracą socjalną, w tym w oparciu o kontrakt socjalny, -liczba rodzin usamodzielnionych, - liczba środowisk objętych pracą socjalną, w tym z powodu: alkoholizmu lub narkomanii, długotrwałej i ciężkiej choroby, przemocy, bądź niepełnosprawności	MOPS
		1.2. Praca z rodziną prowadzona przez asystenta rodziny.	- liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny, w tym: - na wniosek sądu, - na wniosek pracownika socjalnego, - liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę z uwagi na osiągnięcie celów, - liczba rodzin, które zrezygnowały ze współpracy z asystentem rodziny, - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w związku z czasowym umieszczeniem dziecka poza rodziną,	

			- liczba zatrudnionych asystentów rodziny,	
1.		1.3. Stały nadzór kuratora sądowego.	- liczba rodzin, w których wykonywanie władzy rodzicielskiej poddano nadzorowi kuratora,	Sąd Rejonowy
			- liczba małoletnich poddanych nadzorowi kuratora za czyny karalne	
		1.4. Przeciwdziałanie przemoc w rodzinie, wsparcie i pomoc osobom doznającym przemoc oraz realizacja programów edukacyjno – korekcyjnych dla sprawców przemoc.	- liczba wypełnionych „Niebieskich Kart”,	Policja, MOPS, MKRPA, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, ZI
			- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego,	Zespół Interdyscyplinarny
			- liczba posiedzeń grup diagnostyczno - pomocowych	
			- liczba zrealizowanych programów dla sprawców przemoc,	
			- liczba osób zobowiązanych do udziału w programach dla sprawców przemoc, w tym liczba osób, które ukończyły program,	
- ilość miejsc tymczasowego schronienia dla ofiar przemoc domowej,				
- liczba zabezpieczonych w pieczy zastępczej dzieci w związku z występującą przemocą domową,	MOPS, Policja			
- liczba złożonych zgłoszeń do Prokuratury,	MOPS, Policja, ZI			
- liczba postanowień Sądu w sprawie opuszczenia mieszkania przez sprawcę	Sąd Rejonowy			

1.		przemocy domowej,	
	1.5. Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami uniemożliwiającym i prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczych, motywowanie do podjęcia terapii i monitorowanie terapii.	- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z występującym problemem uzależnienia, - liczba osób/rodzin motywowanych do podjęcia terapii, - liczba osób/rodzin, które podjęły terapię,	MOPS (pracownicy socjalni oraz Dział Interwencji Kryzysowej Przeciwdziałania Przemocy i Uzależnieniom), MKRPA,
	1.6. Podejmowanie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w sferze dysfunkcji społecznych.	- liczba programów prewencyjnych oraz liczba osób objętych programami, - liczba spotkań z młodzieżą, pedagogami i rodzicami oraz ilość odbiorców,	Komenda Miejska Policji Wydział ds. Nieletnich i Patologii, ZI
	1.7. Podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kompetencji rodzin w zakresie prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, grup wsparcia, prelekcji, wykładów, spotkań, porad indywidualnych.	- liczba działań, - liczba osób/rodzin objętych działaniami, - liczba utworzonych grup wsparcia,	Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, placówki oświatowe, ZI
1.8. Zapewnienie dostępności konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz	- liczba miejsc świadczących poradnictwo specjalistyczne, - liczba specjalistów zatrudnionych w MOPS, - liczba osób i udzielonych porad	MOPS, Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, ZI, MSWiA,	

1.		terapii i mediacji.	z podziałem na kategorie problemowe	
		1.9. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo oraz uczniom szkół podstawowych i szkół kształcenia specjalnego.	- liczba świetlic szkolnych, - liczba uczniów korzystających ze świetlic szkolnych w trakcie roku szkolnego, - liczba placówek wsparcia dziennego, w tym prowadzonych w formie opiekuńczej, specjalistycznej, - liczba miejsc w ww. placówkach,	MKRPA, Departament Edukacji UM w Jeleniej Górze, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
		1.10. Doradztwo zawodowe dla młodzieży, docelowo zmierzające do zdobycia zawodu i usamodzielnienia.	- liczba osób objętych działaniami, - liczba udzielonych porad,	Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
		1.11. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.	- liczba funkcjonujących rodzin wspierających	Miasto Jelenia Góra (w zakresie finansowania), MOPS
		1.12. Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	- liczba uczestników, - liczba organizowanych form wypoczynku,	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, MOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
2.	Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny poprzez zabezpieczenie jej podstawowych potrzeb.	2.1. Udzielanie świadczeń pomocy społecznej oraz kierowanie osób do podjęcia prac społecznie użytecznych.	- liczba rodzin objętych świadczeniami pieniężnymi, - liczba i rodzaj przyznanych świadczeń, - liczba rodzin objętych świadczeniami niepieniężnymi, - liczba osób wykonujących prace społeczno – użyteczne,	MOPS
	2.2. Przyznawanie i	- liczba rodzin objętych	MOPS	

		wypłacanie świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.	świadczeniami, - liczba i rodzaj przyznanych świadczeń,	
		2.3. Realizacja zadań PFRON z zakresu rehabilitacji społecznej.	- liczba dzieci, które skorzystały z turnusu rehabilitacyjnego, - liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się oraz technicznych, - liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki, - liczba osób zaopatrzonych w sprzęt rehabilitacyjny, - liczba osób objętych programem „Aktywny Samorząd”	MOPS
2.		2.4. Pomoc materialna dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.	Liczba uczniów objętych pomocą w formie: - zasiłków szkolnych, - stypendiów szkolnych, - świadczeń o charakterze motywacyjnym, - liczba udzielonych ww. świadczeń,	Miasto Jelenia Góra – Departament Edukacji
		2.5. Pomoc w formie dodatku mieszkaniowego.	- liczba osób, którym przyznano dodatek mieszkaniowy,	Miasto Jelenia Góra – Wydział Gospodarki Mieszkaniowej
		2.6. Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinnej i instytucjonalnej	- liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych formach pieczy zastępczej, ilość	Miasto Jelenia Góra, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

		pieczy zastępczej.	wydatkowanych środków,	
		2.7. Objęcie rodzin wielodzietnych programem zniżek w ramach Jeleniogórskiej Karty Dużej Rodziny i Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.	- liczba wydanych kart,	Miasto Jelenia Góra

Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowania w rodzinie lub możliwie najszybszego powrotu do rodziny.

5. Źródła finansowania oraz sposób monitorowania programu i sprawozdawczość.

Działania zawarte w niniejszym programie będą finansowane ze środków Miasta Jelenia Góra oraz ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł, w tym ze środków w ramach programów unijnych.

Przedmiotem ewaluacji Programu będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji zadań. Monitoring pozwoli na ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych.

Dla skutecznej realizacji założonych w programie działań, prowadzenia ewaluacji i monitoringu realizacja Programu winna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, innymi podmiotami oraz organizacjami.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku Prezydent składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Wobec tego realizatorzy zadań, wskazani w niniejszym Programie, zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, jako instytucji koordynującej realizację Programu i odpowiedzialnej za przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych Miasta Jeleniej Góry.

6. Oczekiwane rezultaty

Spodziewanymi rezultatami realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 są:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przywrócenie im zdolności do wypełniania obowiązków rodzicielskich;
2. Ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodzin z problemem przemocy domowej oraz uzależnieniami;
3. Współpraca rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej;
4. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych;
5. Rozwijanie współpracy instytucji podmiotów i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

Podsumowanie

Przedstawione w Programie działania mają charakter subsydiarny, wspierający rodziny, mający wzmocnić ich zasoby i kompetencje w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Działania te mają systemowo wspierać rodziny, które doświadczają trudności opiekuńczo - wychowawczych, a w konsekwencji pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji wynikających z jej istoty. Pozwolą również zatrzymać dziecko w jego rodzinie naturalnej lub umożliwią powrót do niej w razie czasowego umieszczenia w pieczy zastępczej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy instytucji powołanych do wspierania rodziny podmiotów, przy współpracy i współdziałaniu ze strony rodzin, gdyż osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze jest zależne od członków rodzin, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężenia trudności.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Pomoc na rzecz rodzin, którą w ramach niniejszego programu oferuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

**MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W JELENIEJ GÓRZE
58-506 Jelenia Góra, al. Jana Pawła II 7**

Załącznik nr 2 do
UCHWAŁY NR 739.LXXVIII.2024
RADY MIEJSKIEJ JELENIEJ GÓRY
z dnia 06 marca 2024 r.

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ
DLA MIASTA JELENIEJ GÓRY
NA LATA 2024 – 2026**

Jelenia Góra 2024

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
1. Formy pieczy zastępczej i zadania organizatora pieczy zastępczej.....	6
1.1. Rodzinna piecza zastępcza	6
1.2. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	7
1.3. Instytucjonalna piecza zastępcza	9
2. Rola koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin pomocowych	12
2.1. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	12
2.2. Rodziny pomocowe	13
3. Piecza zastępcza w Mieście Jelenia Góra w latach 2021-2023	14
4. Udzielenie pomocy dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych	16
5. Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej w latach 2024 – 2026 w tym limity rodzin zastępczych zawodowych	19
6. Zakładane rezultaty programu, zagrożenia dla realizacji działań w nim zawartych, źródła finansowania oraz sposób monitorowania.....	25
Podsumowanie	27

Wstęp

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U z 2024r. poz. 177 z późn.zm.) reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej. Działania wynikające z ustawy mają na celu pomoc dzieciom i rodzinom, które potrzebują szczególnej ochrony i wsparcia. Pomoc ta została podzielona pomiędzy samorządy gmin, powiatów, województw oraz organy administracji rządowej. Zadania w zakresie pracy z rodzinami biologicznymi przydzielone zostały samorządom gminnym, organizacja pieczy zastępczej to zadania dla powiatów.

Planowanie w sferze rozwoju pieczy zastępczej zakłada perspektywę wieloletnią, skupioną na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań. W opisywanym obszarze jest to przede wszystkim osiągnięcie standardów opieki nad dzieckiem określonych w przywołanej ustawie oraz podniesienie jakości tej opieki.

Organizatorem działań na rzecz systemu pieczy zastępczej w Mieście Jelenia Góra jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze. Mając na uwadze, iż Jelenia Góra jest miastem na prawach powiatu, zarówno zadania gminy, jak i zadania powiatu zostały uwzględnione przy opracowaniu niniejszego programu.

Do głównych zadań własnych powiatu wynikających z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- ✓ opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- ✓ zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- ✓ organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- ✓ tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- ✓ prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- ✓ organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu

dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,

- ✓ organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia oraz specjalistycznego poradnictwa,
- ✓ powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- ✓ wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- ✓ zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- ✓ prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osobach, pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka,
- ✓ kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- ✓ finansowanie:
  - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
  - pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dla dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- ✓ sporządzanie sprawozdawczości,
- ✓ przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jelenia Góra na lata 2024 – 2026 jest **rozwój systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Jelenia Góra**. Rozwój ten powinien obejmować stworzenie sieci wsparcia dla istniejących rodzin zastępczych i osób z nimi współpracujących, jak również promocję rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych z naciskiem na tworzenie rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.

W przypadku instytucjonalnej pieczy zastępczej należy podejmować stosowne działania w celu doprowadzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych do odpowiednich standardów wymaganych ustawą.

Ponadto Program kładzie nacisk na pomoc usamodzielniającym się wychowankom, która obejmuje wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz różnego typu placówek opieki całodobowej. Działania obejmują realizację indywidualnych programów usamodzielniania oraz pracę edukacyjno–wychowawczą, wspierającą ich życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Kolejnym celem Programu jest pomoc w powrocie dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej poprzez współpracę koordynatora pieczy zastępczej z asystentem rodziny i wspólne działania dążące do uregulowania sytuacji życiowej rodziny.

Przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania.

W pierwszym – główny nacisk skierowany jest na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, a więc w rodzinie dziecka. W drugim – na zapewnienie prawidłowo funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

W związku z powyższym ogromnego znaczenia nabierają aktualnie działania o charakterze profilaktycznym, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowywaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązać we wczesnym okresie ich pojawiania się.

Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest więc praca i współpraca z rodziną. Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności i jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka.

Umieszczenie dziecka poza rodziną naturalną powinno stanowić środek ostateczny, stosowany gdy dobro dziecka jest zagrożone. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo do czasu umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Jednakże dla dobra dziecka możliwe jest

pozostawienie go w długoterminowym rodzinnym środowisku zastępczym do usamodzielnienia. Umieszczenie w pieczy zastępczej powinno uwzględniać prawo dziecka do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej - jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka. Piecza zastępcza zmierza do przygotowania dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z rodziną i rówieśnikami oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także dąży do zaspokojenia potrzeb emocjonalnych dzieci, potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu dotychczasowych działań, ustaleniu priorytetów po 3 latach trwania poprzedniego Programu, zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w Mieście Jelenia Góra oraz jest podstawą do pozyskiwania środków finansowych w ramach ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej konkursów ofert dotyczących realizacji rządowych programów w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej.

1. Formy pieczy zastępczej i zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

1.1. Rodzinna piecza zastępcza.

Od 1 stycznia 2012 r. zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza:
  - a. spokrewniona (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
  - b. niezawodowa (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
  - c. zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
2. rodzinny dom dziecka,
3. rodziny pomocowe (sprawujące opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą np. w czasie urlopu).

Rodzinne formy pieczy zastępczej stanowią formę wsparcia dla rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, traktują je w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobistej, zapewniają kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, dostęp do świadczeń zdrowotnych, zaspakajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne, a także zapewniają ochronę przed arbitralną i bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka oraz umożliwiają mu kontakt z rodzicami i innymi bliskimi osobami, chyba że z uwagi na dobro dziecka sąd postanowi inaczej.

Dziecko umieszcza się w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny biologicznej, a zatem do czasu przezwyciężenia trudności, które stanowiły przyczynę umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

W 2023 r. w Mieście Jelenia Góra funkcjonowało 139 rodzin zastępczych, w których umieszczonych było 189 dzieci.

Tabela 1. Liczba umieszczonych dzieci w 2023 r. w poszczególnych typach rodzin zastępczych

L.p	Typ rodziny	Liczba rodzin zastępczych	Liczba umieszczonych dzieci
1.	Rodzina zastępcza spokrewniona	108	129
2.	Rodzina zastępcza niezawodowa	27	31
3.	Rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego	2	11
4.	Rodzinny dom dziecka	1	18
	OGÓLEM	139	189

Powyższa tabela wskazuje jak rozkłada się powstawanie poszczególnych typów rodzin oraz zabezpieczanie w nich dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych. Zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, których w 2023 r. na terenie Miasta Jeleniej Góry funkcjonowało 108, następnie rodziny zastępcze niezawodowe 27, rodzin zastępczych zawodowych 2, oraz od 01.01.2023 r. jeden rodzinny dom dziecka.

Należy w tym miejscu wskazać, iż w odniesieniu do danych zawartych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2021 - 2023 r. wzrosła liczba rodzin zastępczych spokrewnionych, natomiast liczba rodzin niezawodowych i zawodowych pozostała na podobnym poziomie.

1.2. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Nr 0050.547.2011.VI Prezydenta Miasta Jeleniej Góry z dnia 15.12.2011 r. organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczony został Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy w szczególności:

- ✓ prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

- ✓ kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnieniu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- ✓ organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- ✓ organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,
- ✓ zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- ✓ zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- ✓ organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- ✓ współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- ✓ prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- ✓ zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- ✓ dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- ✓ prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
- ✓ prowadzenie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

- ✓ zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- ✓ przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- ✓ zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- ✓ organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza, albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z przyczyn zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

1.3. Instytucjonalna piecza zastępcza

W sytuacji wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej lub braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej jest kierowane do placówki opiekuńczo – wychowawczej. Opieka instytucjonalna nad dziećmi z Miasta Jeleniej Góry zapewniona jest przez 9 funkcjonujących na terenie miasta placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego.

Pięć placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego prowadzonych jest przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie NADZIEJA tj. Dom dla Dzieci NADZIEJA Nr 1, Dom Dla Dzieci NADZIEJA Nr 2 z siedzibą w Jeleniej Górze przy ul. Sobieskiego 80, Dom dla Dzieci NADZIEJA Nr 3, Dom Dla Dzieci NADZIEJA Nr 4 z siedzibą w Jeleniej Górze przy ul. Kraszewskiego 6, oraz Dom dla Dzieci NADZIEJA Nr 5 przy ul. Marysieńki Sobieskiej 3 w Jeleniej Górze.

Placówkami opiekuńczo – wychowawcze przeznaczone są dla dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych, dlatego też jednym z głównych celów ich działalności jest organizacja opieki terapeutycznej, pomocy kryzysowej i działalności diagnostycznej. Dodatkowo placówki dokonują wielu zabiegów mających na celu prawidłowe funkcjonowanie wychowanków pod względem emocjonalnym, dydaktycznym, zdrowotnym.

Placówki te zapewniają optymalną opiekę, wychowanie oraz edukację zbliżone do warunków domowych, atrakcyjne formy wypoczynku i rozrywki.

Oprócz zapewnienia opieki dzieciom, które na mocy postanowień Sądu zostały umieszczone w placówkach, prowadzona jest również praca z rodziną naturalną: wspomaganie rodziny, pedagogizacja rodziców, terapia, pomoc w załatwianiu spraw formalnych. Praca ta ukierunkowana jest na powrót dzieci do domu. W stosunku do rodzin,

które nie prognozują pozytywnych zmian w swoim życiu, Placówki występują z wnioskami o pozbawienie władzy rodzicielskiej. Część rodziców dobrowolnie wyraża zgodę na przysposobienie swoich dzieci przez osoby nieznane. Placówki współpracują w tym zakresie ściśle z Ośrodkiem Adopcyjnym i Sądami Rejonowymi. Sprawują także opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi. Dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności mają zapewnioną specjalistyczną opiekę, tj. diagnostykę, rehabilitację, leczenie, a wychowankowie są zaopatrzeni w odpowiedni sprzęt stosownie do ich potrzeb i stopnia niepełnosprawności.

Zgodnie z art. 95 ust. 3 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach może przebywać 14 dzieci.

Realizacja zadania publicznego w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w postaci prowadzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie NADZIEJA finansowana jest ze środków własnych Miasta Jeleniej Góry.

Kolejne trzy placówki opiekuńczo – wychowawcze zapewniające całodobową opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej oraz zaspokajającymi niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne, religijne to Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Dąbrówka 1”, Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Dąbrówka 2” , Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Dąbrówka 3” położone przy ul. Podgórzyńskiej 6 w Jeleniej Górze. ‘

Ww. placówki wchodzi w skład Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka”, które jest jednostką budżetową Miasta Jeleniej Góry.

Pomimo, iż wszystkie placówki są placówkami opiekuńczo – wychowawczymi typu socjalizacyjnego, to w przypadku nagłych sytuacji kryzysowych kierowane są tam dzieci w ramach podejmowanych interwencji, zarówno przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, jak również Policji.

Ostatnią placówką, w której umieszczane są dzieci z terenu Miasta Jeleniej Góry, jest placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego prowadzona przez Stowarzyszenie Dom dzieciom w Nowych Rochowicach. Placówka ta, zapewnia całodobową opiekę dla ośmiorga dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców. Jej celem jest tworzenie właściwych warunków wychowawczych, zbliżonych do warunków panujących w rodzinie naturalnej. W placówce dzieci mają zapewnioną możliwość zaspokojenia wszystkich potrzeb związanych z ich rozwojem fizycznym, umysłowym, psychicznym, społecznym i emocjonalnym. Uczestniczą w różnego rodzaju zajęciach nie tylko domowych ale również rehabilitacyjnych czy logopedycznych.

W poszczególnych placówkach opiekuńczo – wychowawczych zgodnie z zapisami ustawy powinno przebywać 14 wychowanków, co daje w sumie 112 miejsc, w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego może przebywać 8 wychowanków.

Pomimo reorganizacji i zmniejszenia liczby miejsc w placówkach, liczba dzieci, które z braku innych możliwości muszą zostać skierowane do placówki opiekuńczo – wychowawczej corocznie utrzymuje się na porównywalnym, szacunkowo wysokim poziomie.

W 2023 r. w 8 placówkach typu socjalizacyjnego przebywało łącznie 145 wychowanków, natomiast w placówce typu rodzinnego w całym roku 13 dzieci.

Mając na uwadze, iż w funkcjonujących na terenie Jeleniej Góry placówkach opiekuńczo – wychowawczych liczba dzieci przekracza statutową liczbę miejsc, a z roku na rok spada liczba osób podejmujących trud rodzicielstwa zastępczego w zakresie zawodowym nasuwa się konkluzja, iż tak naprawdę nie da się zlikwidować instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej standardy pomimo dobrych chęci ustawodawcy, są nierealne i zakłamują rzeczywistość.

W związku z powyższym należy rozwijać rodzinną pieczę zastępczą, która generuje znacznie niższe koszty utrzymania dzieci. Rodzina zastępcza ma możliwość stworzenia warunków opieki i wychowania najbardziej zbliżonych do rodziny naturalnej. Ponadto może stworzyć dziecku namiastkę prawdziwego domu rodzinnego oraz może poświęcić mu dużo więcej czasu i uwagi niż wychowawca w placówce.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że rodzinne formy pieczy zastępczej są ważnym elementem w systemie opieki nad dzieckiem. W środowiskach tych, dzieci mają zapewnioną opiekę przez stałych opiekunów, którzy poprzez swoje działania w sposób naturalny uczą je pełnienia określonych ról społecznych i wprowadzają w dorosłe życie.

Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej lub w rodzinnym domu dziecka.

Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem oraz brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

2. Rola koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i rodziny pomocowe.

2.1. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej polegają na bezpośrednim kontakcie z rodzinami zastępczymi, monitorowaniu procesu adaptacji dziecka w rodzinie zastępczej, monitorowaniu rozwoju psychofizycznego dziecka. Szczegółowy zakres zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej określa art. 77 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym do zadań koordynatora należy:

- ✓ udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- ✓ przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,
- ✓ pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- ✓ zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- ✓ zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- ✓ udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- ✓ przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi pieczy zastępczej.

Od dnia 1 stycznia 2015 r. zgodnie ze zmianą art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin zastępczych, z którymi może pracować koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może przekroczyć 15.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze zatrudnionych jest 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy współpracują z 87 rodzinami zastępczymi. Rodziny te wystąpiły z wnioskiem o objęcie ich opieką i udzielenie pomocy w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej. Ze względu na to, iż w stosunku do powstałych rodzin zastępczych za mało jest etatów koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, nie każda rodzina pomimo złożonego wniosku może trzymać wsparcie koordynatora. Aby zapewnić pełną i cykliczną pracę z rodzinami zastępczymi w MOPS w Jeleniej Górze należałoby zatrudnić dodatkowo co najmniej 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, tak aby można było realnie pracować z rodzinami jak również z pełnoletnimi wychowankami, którzy również w wielu przypadkach wymagają wsparcia.

Wskazać bowiem należy, iż rodziną zastępczą zostają ustanowieni najczęściej dziadkowie dzieci pozbawionych opieki rodziców. Zazwyczaj są to osoby w podeszłym wieku, o niskim poziomie wykształcenia, posiadające niskie kompetencje wychowawcze, nie posiadające umiejętności rozwiązywania problemów psychologicznych i wychowawczych z dziećmi, często borykające się z własnymi problemami zdrowotnymi i uzależnieniami. To wszystko powoduje, iż mimo deklarowanej troski i miłości do wnucząt, rodziny zastępcze nie radzą sobie z opieką nad powierzonymi im dziećmi i dlatego też konieczne jest udzielenie tym rodzinom wsparcia, zwłaszcza w sytuacjach, kiedy same o to występują i oczekują profesjonalnej pomocy.

W dalszej perspektywie taka sytuacja może skutkować negatywną oceną rodziny zastępczej i koniecznością skierowania do Sądu wniosku o uchylenie postanowienia o umieszczeniu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej oraz skierowanie dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Stąd wśród celów do realizacji w 3 letnim okresie obowiązywania niniejszego programu wskazuje się konieczność zatrudnienia kolejnych **3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej**, aby otoczyć rodziny zastępcze odpowiednim wsparciem.

2.2. Rodziny pomocowe.

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu lub w nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej.

Rodziną pomocową może być rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka, bądź małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej. Podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa między Prezydentem, a rodziną pomocową. Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% wynagrodzenia otrzymywanego przez rodzinę zastępczą zawodową.

3. Piecza zastępcza w Mieście Jelenia Góra w latach 2021 – 2023.

Dokonując analizy pieczy zastępczej zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej na terenie Miasta Jeleniej Góry w poprzednim okresie trwania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej należy wskazać, iż w okresie od 01.01.2021 r. do dnia 31.12.2023 r. liczba rodzin zastępczych, głównie rodzin zastępczych spokrewnionych sukcesywnie wzrastała. Brakuje natomiast osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej, a w szczególności rodzin o charakterze pogotowia rodzinnego, czy też rodzinnych domów dziecka.

Dlatego też w ramach Programu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej ważne jest, aby zintensyfikować działania nakierowane na pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz na ich szkolenie.

Tabela 2. Liczba rodzin zastępczych i wychowujących się w nich dzieci w latach 2021 – 2023 (wg stanu na 31 grudnia każdego roku).

l.p	Typ rodziny	Liczba rodzin			Liczba umieszczonych dzieci		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
1.	Rodzina zastępcza spokrewniona	93	92	99	106	106	119
2.	Rodzina zastępcza niezawodowa	17	17	23	21	21	29
3.	Rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego	3	3	2	8	9	6
4	Rodzinny dom dziecka	0	0	1	0	0	13

Biorąc pod uwagę dane z powyższej tabeli w roku 2021 na terenie Jeleniej Góry funkcjonowało 113 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 135 dzieci, w roku 2022 liczba rodzin jak i dzieci w nich przebywających pozostawała na podobnym poziomie co w 2022 r. Natomiast w roku 2023 wg stanu na dzień 31.12.2023 r. funkcjonowało 125 rodzin zastępczych, w których opiekę znalazło 167 dzieci. To zdecydowany wzrost umieszczanych dzieci w pieczy zastępczej zarówno na postanowienia zabezpieczające, w trybie interwencyjnym, jak również na mocy prawomocnych postanowień sądu.

Pomimo rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej w Jeleniej Górze, dzieci pochodzące z Jeleniej Góry przebywają także w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów. Na dzień 31.12.2023 r. w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów przebywało 49 dzieci.

Do zadań własnych powiatu należy także prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych o charakterze rodzinnym, interwencyjnym lub specjalistycznym – terapeutycznym, które zgodnie z ww. ustawą zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom powyżej 10 roku życia.

Na terenie Miasta Jelenia Góra funkcjonuje osiem całodobowych placówek opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego i jedna placówka typu rodzinnego, które dysponują łącznie 120 miejscami;

- ✓ Dom Dla Dzieci „Nadzieja Nr 1” – 14 miejsc,
- ✓ Dom Dla Dzieci „Nadzieja Nr 2” – 14 miejsc,
- ✓ Dom Dla Dzieci „Nadzieja Nr 3” – 14 miejsc,
- ✓ Dom Dla Dzieci „Nadzieja Nr 4” – 14 miejsc,
- ✓ Dom Dla Dzieci „Nadzieja Nr 5” – 14 miejsc,

prowadzone przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze.

✓ Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka” w Jeleniej Górze, które zawiera w swojej strukturze 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze dysponuje 42 miejscami.

✓ Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego w Nowych Rochowicach prowadzona przez stowarzyszenie Dom Dzieciom – dysponująca 8 miejscami.

Dzieci pochodzące z terenu Miasta Jeleniej Góry pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości znalezienia formy rodzinnej pieczy zastępczej, umieszczane są w ww. placówkach. Placówki te zapewniają całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewniają korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Całodobowy pobyt dziecka w placówce ma charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Dlatego bardzo ważna jest praca z rodziną biologiczną dziecka prowadzona przez wychowawców oraz pedagoga czy psychologa zatrudnionego w ww. placówkach.

W znacznej części praca ta dotyczy:

1. Pomocy w wyjściu z ciężkiej sytuacji materialnej.
2. Motywacji do utrwalania więzi z dzieckiem.
3. Przygotowania rodziców na powrót dziecka do domu rodzinnego.

4. Udzielania wskazówek jak utrzymać więzy rodzinne.

5. Pomocy w budowaniu relacji między rodzeństwem.

Placówki umożliwiają bezpośredni kontakt dzieci z rodzinami biologicznym (w placówkach, urlopowanie do domów rodzinnych) lub telefoniczny. Starają się angażować rodziny biologiczne do udziału w organizowanych uroczystościach. Działania te służą utrzymaniu więzi, ale również budowaniu prawidłowych relacji rodzicielskich i zmierzają do ewentualnego powrotu dzieci do środowisk rodzinnych.

Poniższa tabela obrazuje napływ dzieci do placówek na podstawie liczby wydawanych skierowań.

Liczba wydanych skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021 – 2023			
Rodzaj placówki	Rok		
	2021	2022	2023
Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka”	9	6	15
Dom dla Dzieci Nadzieja Nr 1,2,5	19	14	12
Dom dla Dzieci Nadzieja Nr 3,4	5	12	11
Placówka opiekuńczo - wychowawcza typu rodzinnego	0	22	7
Razem	33	54	45

Powyższa tabela obrazuje jak w poszczególnych latach rozkłada się umieszczenie dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Należy tu wskazać, iż zgodnie z art. 95 ust. 1-2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych

wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

4. Udzielanie pomocy dla usamodzielnionych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

1) przyznaje się pomoc na :

- a) kontynuowanie nauki,
- b) usamodzielnienie,
- c) zagospodarowanie,

2) udziela się pomocy w uzyskaniu:

- a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- b) zatrudnienia,

3) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Jednym z warunków otrzymania pomocy jest opracowanie przez osobę usamodzielnianą wraz z opiekunem usamodzielnienia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności indywidualnego programu usamodzielnienia, który określa m.in. zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu zatrudnienia. Program zatwierdzany jest przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Opiekunem usamodzielnienia może być osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w placówce opiekuńczo – wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. Osoba usamodzielniana zobowiązana jest wskazać osobę, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawić pisemną zgodę tej osoby, co najmniej na rok przed osiągnięciem pełnoletności.

Szczegółowe warunki udzielania pomocy osobom usamodzielnianym reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono liczbę wychowanków placówek opiekuńczo- wychowawczych oraz rodzin zastępczych, którzy po opuszczeniu poszczególnych form pieczy zastępczej skorzystali w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze z pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie.

Liczba pełnoletnich wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki, którzy skorzystali z poszczególnych form pomocy w latach 2021 – 2023.						
Rodzaj przyznanego świadczenia	Rok					
	2021		2022		2023	
	placówki opiek.- wych.	rodziny zastępcze	placówki opiek.- wych.	rodziny zastępcze	placówki opiek.- wych.	rodziny zastępcze
pomoc na kontynuowanie nauki	12	22	9	24	5	21
pomoc na zagospodarowanie	6	7	3	8	2	7
pomoc na usamodzielnienie	3	5	6	10	1	7
Razem	21	34	18	42	8	35

Analizując zawarte w powyższej tabeli dane wskazać należy, że najchętniej wybieraną formą wsparcia wychowanków jest pomoc na kontynuowanie nauki. Należy jednak zauważyć, że liczba osób zainteresowanych tą formą wsparcia ulega nieznacznemu obniżeniu. Wynikać, to może z faktu, że coraz częściej osoby pełnoletnie decydują się pozostać w rodzinie zastępczej do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. Wybór ten spowodowany jest m. in. wyższym świadczeniem pieniężnym, które rodzina zastępcza otrzymuje na utrzymanie takiej osoby niż comiesięczna pomoc na kontynuowanie nauki, którą otrzymywałby wychowanek po opuszczeniu rodziny.

5. Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej w latach 2024 – 2026.

Limity rodzin zastępczych zawodowych.

Zgodnie z art. 54 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.) z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, Starosta może zawrzeć na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Idąc dalej należy zwrócić uwagę, iż w art. 56 niniejszej ustawy ustawodawca wskazał, iż umowę taką zawiera się w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, który to limit winien być określony w 3 – letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej.

W związku z powyższym, poniżej przedstawione zostały limity nowych rodzin zastępczych zawodowych, których utworzenie planuje się w latach 2024 – 2026.

Limity rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024-2026

Zadanie do realizacji	Rok		
	2024	2025	2026
Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych o kolejne rodziny	- 1 -	- 1 -	- 1 -

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jelenia Góra na lata 2024 – 2026 jest **rozwój systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Jelenia Góra**. Rozwój ten powinien obejmować stworzenie sieci wsparcia dla istniejących rodzin zastępczych i osób z nimi współpracujących, jak również promocję rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych z naciskiem na tworzenie rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.

W harmonogramie działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024 – 2026, do realizacji Programu w części dotyczącej rozwoju pieczy zastępczej w Jeleniej Górze założone zostały cele szczegółowe:

1. Promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Wsparcie już istniejących form pieczy zastępczej na terenie Miasta Jeleniej Góry.

3. Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.
4. Praca z rodziną biologiczną oraz zwiększenie szans dzieci, poprzez działania ukierunkowane na ich powrót do środowiska rodzinnego.
5. Kontynuacja i poszerzenie świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Realizatorem działań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w przeważającej mierze będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze będący Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ W KIERUNKU ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2024 – 2026

CEL GŁÓWNY: rozwój systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Jelenia Góra.

Lp	CELE SZCZEGÓŁOWE	PODEJMOWANE DZIAŁANIA	TERMIN REALIZAC JI	REALIZATOR
1.	Promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej	1.1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez: a) publikowanie artykułów w lokalnych mediach, dystrybucja ulotek i plakatów, b) organizowanie Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, c) współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego. 1.2. Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej i zawodowej rodziny zastępczej a. Prowadzenie procesu diagnostycznego – konsultacyjnego kandydatów	2024 - 2026	MOPS

		do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. b. Szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.		(certyfikowani trenerzy, psycholog, pracownik socjalny, pedagog)
		1.3. Tworzenie rodzin zawodowych zgodnie z wyznaczonym limitem na lata 2024 – 2026.		Miasto Jelenia Góra w ramach finansowania
2.	Wsparcie już istniejących form pieczy zastępczej na terenie Miasta Jeleniej Góry.	2.1 Objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i innych specjalistów w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną.	2024– 2026 W roku 2025 – zatrudnienie 2 koordynatorów, w roku 2026 – zatrudnienie 1 koordynatora	MOPS, Miasto Jelenia Góra (w zakresie przyznania środków na zwiększenie zatrudnienia)
		2.2. Umożliwienie rodzinom zastępczym bezpłatnego korzystania ze wsparcia specjalistycznego - psycholog, pedagog, prawnik.	2024 - 2026	MOPS, Miasto Jelenia Góra (w zakresie przyznania środków na zwiększenie zatrudnienia)
		2.3 Poradnictwo i wsparcie psychologiczno-pedagogiczne osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą.	2024-2026	Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Jeleniej Górze
		2.4 Diagnoza psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.		
		2.5. Poradnictwo i terapia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2024- 2026	MOPS, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Sąd Rejonowy
		2.6. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej		

		sytuacji życiowej.		
		2.7 Organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych, zgodnie z ich potrzebami	2024 - 2026	MOPS (4 certyfikowanych trenerów)
		2.8 Umożliwienie wymiany doświadczeń i integracji poprzez organizowanie grup wsparcia i spotkań integracyjnych.	2024 - 2026	MOPS
		2.9 Umożliwienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej, pracownikom socjalnym współpracującym z rodzinami zastępczymi udziału w szkoleniach doskonalących oraz systematyczne poddawanie się superwizji.	2024 -2026	Miasto Jelenia Góra (w zakresie finansowania), MOPS
3.	Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.	3.1. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy na rzeczowe zagospodarowanie.	2024 - 2026	Miasto Jelenia Góra, MOPS
		3.2 Umożliwienie korzystania ze specjalistycznego poradnictwa.	2024 - 2026	MOPS
		3.3 Pomoc osobom usamodzielnianym w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy;	2024 - 2026	Miasto Jelenia Góra - Wydział Gospodarki Mieszkaniowej

		3.4. Pomoc przy opracowywaniu przez wychowanków rodzin zastępczych indywidualnych programów usamodzielnienia.	2024 - 2026	MOPS (pracownik socjalny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, opiekun usamodzielnienia)
4.	Praca z rodziną biologiczną oraz zwiększenie szans dzieci ukierunkowane na ich powrót do środowiska rodzinnego.	4.1 Współpraca rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z asystentem rodziny 4.2 Umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi (o ile sąd nie zadecyduje inaczej). 4.3 Umożliwienie rodzicom biologicznym stosującym przemoc udziału w Programie Korekcyjno – Edukacyjnym dla Sprawców Przemocy domowej 4.4 Umożliwienie rodzicom biologicznym skorzystania z poradnictwa psychologicznego i prawnego.	2024 - 2026	MOPS
5.	Kontynuacja i poszerzenie świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.	5.1 Poszerzenie współpracy z instytucjami, organizacjami oraz praca z rodzicami biologicznymi w celu zminimalizowania liczby dzieci poniżej 10 r.ż. umieszczanych i przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Jeleniej Góry	2024 - 2026	MOPS (poszukiwanie rodzin zastępczych dla dzieci poniżej 10 r.ż., udział koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w opracowaniu planu pomocy dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, ścisła współpraca asystenta rodziny)

		5.2. Współpraca asystenta rodziny z rodzinami biologicznymi celem powrotu dzieci pod opiekę rodziców biologicznych	pracującego z rodziną biologiczną z koordynatorem pracującym z rodziną zastępczą) Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie NADZIEJA, Centrum Opieki nad Dzieckiem “Dąbrówka”, Stowarzyszenie Dom Dzieciom w nowych Rochowicach

6. Zakładane rezultaty programu, zagrożenia dla realizacji działań w nim zawartych, źródła finansowania oraz sposób monitorowania i sprawozdawczość z realizacji programu.

Zakładane rezultaty realizacji programu:

1. Wzrost liczby zdiagnozowanych i przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
2. Wymierne wsparcie istniejących rodzin zastępczych.
3. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
4. Postrzeganie rodzin zastępczych, jako wspierających system pomocy społecznej.
5. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
6. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
7. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
8. Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających zastępcze formy opieki.
9. Wzrost liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych.

Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w programie:

1. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
2. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.
3. Brak współpracy rodziców biologicznych w zakresie działań ukierunkowanych na powrót dziecka do rodziny.
4. Brak współpracy usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki w procesie usamodzielnienia.

Sposób monitorowania programu i sprawozdawczość

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, który jest jednocześnie Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Monitorowanie Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Jeleniej Górze w latach 2024 – 2026 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji, nt. realizacji działań ujętych w Programie. Informacje te będą przedkładane Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry w corocznym sprawozdaniu, a za pośrednictwem Prezydenta – Radzie Miejskiej Jeleniej Góry.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych miasta w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Podsumowanie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2024-2026 wyznacza kierunki działań, które zmierzają do wzmocnienia systemu pieczy zastępczej. Nadrzędnym celem wszystkich działań ukazanych w Programie jest zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodziny biologicznej tymczasowej opieki i wychowania w pieczy zastępczej.

Program ma za zadanie ukierunkować i usystematyzować działania podejmowane na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych, ma posłużyć do osiągnięcia głównego celu, jakim jest rozbudowanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym ukierunkowaniem na pieczę rodzinną. Istotne jest też wsparcie udzielane funkcjonującym i nowo powstającym rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka czy placówkom. Takie działania stanowią gwarancję bezpiecznego ich funkcjonowania, a osobom potrzebującym wsparcia dają poczucie bezpieczeństwa i zaopiekowania.

Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.